

EUROPEES PARLEMENT

1999

2004

Zittingsdocument

15 april 2004

DEFINITIEVE VERSIE
A5-0274/2004

VERSLAG

over de gevolgen van de seksindustrie in de Europese Unie
(2003/2170(INI))

Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen

Rapporteur: Marianne Eriksson

INHOUD

	Blz.
PROCEDUREVERLOOP	4
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	5
TOELICHTING	14

PROCEDUREVERLOOP

Op 3 juli 2003 deelde de Voorzitter van het Parlement mede dat de Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen toestemming was verleend tot opstelling van een initiatiefverslag, overeenkomstig artikel 163 van het Reglement, over de gevolgen van de seksindustrie in de Europese Unie .

De commissie benoemde op haar vergadering van 26 november 2003 Marianne Eriksson tot rapporteur.

Zij behandelde het ontwerpverslag op haar vergaderingen van 19 januari, 30 maart en 7 april 2004.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met 11 stemmen voor en 9 tegen haar goedkeuring aan de ontwerpresolutie.

Bij de stemming waren aanwezig: Anna Karamanou (voorzitter), Olga Zrihen Zaari (ondervoorzitter), Marianne Eriksson (rapporteur), Uma Aaltonen, María Luisa Bergaz Conesa, Armonia Bordes, Lone Dybkjær, Lissy Gröner, María Izquierdo Rojo, Karin Junker (verving Christa Prets overeenkomstig artikel 153, lid 2 van het Reglement), Hans Karlsson, Astrid Lulling, Baroness Nicholson of Winterbourne, Ria G.H.C. Oomen-Ruijten, Herman Schmid (verving Geneviève Fraisse overeenkomstig artikel 153, lid 2 van het Reglement), Olle Schmidt, Patsy Sørensen, Joke Swiebel en Anne E.M. Van Lancker

Het verslag werd ingediend op 15 april 2004.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de gevolgen van de seksindustrie in de Europese Unie (2003/2170(INI))

Het Europees Parlement,

- gelet op de VN-verdragen en -verklaringen en met name artikel 6 van de CEDAW¹-Conventie betreffende het verbod op vrouwenhandel en het tegengaan van uitbuiting van prostitutie,
- gelet op de artikelen 4 en 5 van de Universele Verklaring van de rechten van de mens van de Verenigde Naties (1948)²,
- gelet op de artikelen 34 en 35 van het Verdrag inzake de rechten van het kind (1989), over bescherming van het kind tegen alle vormen van seksuele exploitatie en seksueel misbruik en over voorkoming van de ontvoering of de verkoop van of van de handel in kinderen³,
- gelet op het Protocol van Palermo ter voorkoming, bestrijding en bestraffing van de handel in personen, met name vrouwen en kinderen in aanvulling op het VN-Verdrag ter bestrijding van grensoverschrijdende georganiseerde misdaad⁴, behorende bij het VN-Verdrag over transnationaal georganiseerde criminaliteit; de VN-definitie van mensenhandel luidt: het werven, vervoeren, overdragen, onderbrengen of ontvangen van personen door middel van bedreiging met of gebruik van geweld of andere vormen van dwang, ontvoering, bedrog, misleiding, machtsmisbruik, misbruik van een kwetsbare positie of het geven of aanvaarden van geld of voordelen ter verkrijging van de instemming van een persoon die gezag over een andere persoon heeft met het oog op uitbuiting. Uitbuiting omvat op zijn minst uitbuiting van de prostitutie van anderen en andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen arbeid of dienstverlening, slavernij en met slavernij gelijk te stellen praktijken, lijfeigenschap en het wegnemen van organen,
- gezien de strategische doelstelling D.3 van het Actieplatform van 1995 en de Verklaring van Beijing⁵,
- gelet op de ILO-Conventie (nr. 29) over gedwongen arbeid, waarvan artikel 2 luidt: *Alle werkzaamheden of diensten die onder bedreiging met straf worden afgedwongen en waarvoor de persoon in kwestie zich niet vrijwillig heeft aangeboden*; verder gelet op de ILO-Conventie over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en leden van hun families,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 15 juni 1995⁶ over de vierde Wereldvrouwenconferentie in Peking: "Acties voor gelijkheid, ontwikkeling en vrede",
- gezien de aanbevelingen van de Raad van Europa terzake, bijvoorbeeld R nr. 11 (2000)⁷ inzake de handel in mensen met het oog op seksuele uitbuiting, R nr. 2 (2002)⁸ inzake de

¹ <http://www.un.org/Overview/rights.html>

² <http://www.untraety.un.org/English/TreatyEvent2001/index.htm>.

³ http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_eng.pdf.

⁴ <http://www.wclac.org/un/un3.htm>.

⁵ <http://www.un.org/womenwatch/daw/Beijing/platform/declar.htm>.

⁶ PB C 166 van 13.7.1995.

⁷ <http://www.cm.coe.int/ta/rec/2000/2000r11.htm>.

⁸ http://www.co.coe.int/stat/E/Public/adopted_texts/recommendations/2002r5.htm.

bescherming van vrouwen tegen geweld, en Aanbeveling 1545 (2002)¹ inzake de campagne ter bestrijding van vrouwenhandel,

- onder verwijzing naar zijn resolutie van 18 mei 2000² over de follow-up van het Actieplatform van Beijing,
- gezien de Verklaring van Brussel van de IOM (Internationale Organisatie voor Migratie)³ inzake voorkoming en bestrijding van de mensenhandel waarin wordt aangedrongen op een alomvattend, multidisciplinair en doelmatig gecoördineerd beleid waarbij partijen uit alle sectoren in kwestie betrokken zijn,
- gezien besluit nr. 1 van Wenen van de OVSE-ministers (2000) tot ondersteuning van de OVSE-maatregelen en het OVSE-actieplan ter bestrijding van de mensenhandel (besluit 557 uit 2003)⁴,
- gelet op de artikelen 2 en 13 van het Verdrag betreffende de Europese Unie,
- gelet op het kaderbesluit van de Raad van 19 juli 2002 inzake bestrijding van mensenhandel⁵,
- gezien de resolutie van de Raad over initiatieven ter bestrijding van de handel in mensen, met name vrouwen⁶,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 13 april 1999 over bestrijding van kinderpornografie⁷,
- onder verwijzing naar zijn wetgevingsresolutie van 16 april 1999 inzake een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een communautair actieprogramma (het programma DAPHNE) (2000-2004) betreffende maatregelen ter voorkoming van geweld tegen kinderen, jongeren en vrouwen⁸,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 17 december 1998 over eerbiediging van de rechten van de mens in de Europese Unie⁹,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 10 februari 1999 over de harmonisatie van de vormen van aanvullende bescherming bij het statuut van vluchteling in de Europese Unie¹⁰,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 13 mei 1998 inzake een aanbeveling van de Raad betreffende de bescherming van minderjarigen en de menselijke waardigheid met betrekking tot audiovisuele en informatiediensten¹¹,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 16 december 1997 over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over vrouwenhandel voor seksuele

¹ <http://www.assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/TA02/EREC1545.htm>

² PB C 59 van 23.2.2001.

³ http://www.iom.int/en/PDF_Files/other/Balkan_strategy.pdf.

⁴ <http://www.stabilitypact.org/trafficking/default.asp>.

⁵ PB L 203 van 1.8.2002, blz. 1.

⁶ PB C 260 van 29.10.2003, blz. 4.

⁷ PB C 219 van 30.7.1999, blz. 68.

⁸ PB C 219 van 30.7.1999, blz. 497.

⁹ PB C 80 van 16.3.1998, blz. 17.

¹⁰ PB C 150 van 28.5.1999, blz. 203.

¹¹ PB C 167 van 1.6.1998, blz. 80.

exploitatie¹ ,

- onder verwijzing naar zijn resolutie van 6 november 1997 over de bestrijding van kinderseksstoerisme en het memorandum over de bijdrage van de Europese Unie aan de versterking van de bestrijding van seksueel misbruik en seksuele exploitatie van kinderen² ,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 16 september 1997 over de noodzaak van een campagne in de gehele Europese Unie met het oog op nultolerantie in verband met geweld tegen vrouwen³ ,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 24 oktober 1997 over het Groenboek van de Commissie over de bescherming van minderjarigen en de menselijke waardigheid in de context van de audiovisuele en informatiediensten⁴ ,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 24 april 1997 inzake illegale en schadelijke inhoud op Internet⁵,
- onder verwijzing naar zijn wetgevingsresolutie van 12 juni 2001 over het voorstel van een kaderbesluit van de Raad inzake de bestrijding van mensenhandel⁶,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 19 mei 2000 over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over nieuwe maatregelen ter bestrijding van de vrouwenhandel⁷,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 15 juni 2000 inzake de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité inzake slachtoffers van misdrijven in de Europese Unie: Reflecties over normen en maatregelen⁸,
- onder verwijzing naar zijn wetgevingsresolutie van 11 april 2000 over het initiatief van de Republiek Oostenrijk met het oog op de aanneming van een besluit van de Raad ter bestrijding van kinderpornografie op Internet⁹,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 30 maart 2000 over de mededeling van de Commissie aan de Raad, aan het Europees Parlement, aan het Economisch en Sociaal Comité en aan het Comité van de regio's over de uitvoering van maatregelen ter bestrijding van kinderseksstoerisme¹⁰,
- onder verwijzing naar zijn wetgevingsresolutie van 12 juni 2001 over het voorstel voor een kaderbesluit van de Raad ter bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie¹¹,

¹ PB C 14 van 19.1.1998, blz. 19.

² PB C 358 van 24.11.1997, blz. 37.

³ PB C 304 van 6.10.1997, blz. 55.

⁴ PB C 339 van 10.11.1997, blz. 420.

⁵ PB C 150 van 19.5.1997, blz. 38.

⁶ PB C 53 E van 28.2.2002, blz. 121.

⁷ PB C 59 van 23.2.2001, blz. 307.

⁸ PB C 67 van 1.3.2001, blz. 304.

⁹ PB C 40 van 7.2.2001, blz. 47.

¹⁰ PB C 378 van 29.12.2000, blz. 80.

¹¹ PB C 53 E van 28.2.2002, blz. 114.

- gelet op artikel 163 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen (A5-0274/2004),
- A. overwegende dat de seksindustrie kan worden omschreven als een onderneming die al dan niet legaal seksuele diensten en/of producten op de markt brengt en het menselijk lichaam van hoofdzakelijk vrouwen en kinderen uitbaat met het oog op het maken van winst,
 - B. overwegende dat de seksindustrie ongunstige gevolgen heeft voor de gelijke behandeling van mannen en vrouwen. Daar deze gebaseerd is op het najagen van gewin door zich in te stellen op de kopers als doelgroep (in het algemeen mannen) bouwt zij een beeld op van ongelijke betrekkingen tussen mannen en vrouwen (en steeds vaker kinderen) in het kader waarvan vrouwen worden voorgesteld als objecten die moeten worden geconsumeerd, beheerst en uitgebuit. Doordat seksueel geweld door deze industrie als norm wordt gesteld worden alle pogingen van de EU en haar lidstaten ondermijnd om aan vrouwen en mannen grondrechten toe te kennen. De seksindustrie wordt beschermd door de vrijheid van meningsuiting maar zij bevordert en draagt bij tot totstandbrenging en handhaving van de agressie van de man en de commercialisering van de vrouw,
 - C. overwegende dat de term "sekswerkers" niet alleen vrouwen en kinderen maar ook mannen dekt,
 - D. overwegende dat deze productie en deze dienstverlening al naar gelang de situatie zowel legaal als illegaal kunnen zijn,
 - E. overwegende dat voor de legale zijde van de branche alle Europese voorschriften met betrekking tot het vrij verkeer van goederen en diensten van toepassing zijn,
 - F. overwegende dat het Europees hof van Justitie (HvJ, 20 november 2001, Aldona Malgorzata, Jany e.a., zaak C-268/99) reeds heeft vastgesteld dat de praktijk van de prostitutie het verlenen van diensten in de zin van het Gemeenschapsrecht kan inhouden, dan wel een activiteit buiten loondienst uitgeoefend als zelfstandige,
 - G. ervan overtuigd dat deze industrie grotendeels niet ten goede komt aan de vrouwen die er "gebruikt" worden, maar berust op de uitbuiting van de allerkwetsbaarste vrouwen, vaak in situaties die niet anders dan slavernij zijn te noemen; wenst dat in de lidstaten en op het niveau van de Europese Unie onderzocht wordt wie de "ondernemers" zijn en wie winst maken in deze industrie, die grotendeels illegaal is en banden heeft met de onderwereld,
 - H. overwegende dat het rechtvaardigen van de uitbuiting in de seksindustrie als zou het een economische sleutelsector voor arme landen zijn gaat voorbij aan het feit dat deze handel gegrond is op seksueel misbruik, geweld, vrijheidsberoving, ziekte en de permanente vernietiging van miljoenen vrouwen,
 - I. overwegende dat artikel 6 van het CEDAW bepaalt dat overheden overgaan tot het nemen van passende maatregelen, bijvoorbeeld via wetgeving, om een eind te maken aan alle vormen van vrouwenhandel en uitbuiting van vrouwen door prostitutie,
 - J. overwegende dat de integriteit van het menselijk lichaam betekent het recht van mensen om te beschikken over hun lichaam en beschermd te worden tegen dwang en geweld,

- K. overwegende dat artikel 6 van het CEDAW gericht is op het verbod op uitbuiting van vrouwen, maar niet op bestrijding van prostitutie als zodanig,
- L. beklemtoont het belang van het maken van onderscheid tussen handel in personen als schending van de mensenrechten en prostitutie als zodanig overeenkomstig het VN-protocol ter voorkoming, bestrijding en bestraffing van de handel in personen, dat gericht is op dwang, misbruik en bedrog als kernelementen van mensenhandel en erkent het bestaan van afgedwongen en niet afgedwongen deelname van volwassenen in de seksindustrie, waarbij het aan landen afzonderlijk wordt overgelaten hoe zij in nationale wetgeving omgaan met prostitutie door volwassenen,
- M. beklemtoont de noodzaak van een aanpak die uitgaat van de mensenrechten en ervoor zorgt dat maatregelen op het terrein van mensenhandel en prostitutie gericht zijn op de bescherming van de mensenrechten en geen situaties scheppen of in stand houden die leiden tot of bijdragen aan mensenhandel of daarmee verbonden misbruik via het introduceren van beleid of praktijken die de toch al kwetsbare positie van personen die in de prostitutie werken verder ondermijnen, aantasten of in gevaar brengen of de stigmatisering of marginalisering van de betrokkenen versterken,
- N. erkent dat de wetgeving inzake prostitutie tot de bevoegdheden van de lidstaten van de EU behoort,
- O. rekening houdend met de enorme omvang van deze industrie, waarin 4 miljoen mensen, met name vrouwen en meisjes, werken onder slechte omstandigheden zonder adequate bescherming, met name ten gevolge van de globalisering van de economie en de wereldwijde uitwisseling van gegevens en diensten. In deze industrie gaat ieder jaar bij benadering 5 tot 7 miljard US-dollar om, dat wil zeggen meer dan de mondiale uitgaven voor militaire doelen,
1. betreurt het feit dat niet alle lidstaten van de EU en toetredende landen de internationale verdragen ter bestrijding van de mensenhandel en ter voorkoming van iedere vorm van uitbuiting van mensen en waarborging van de menselijke waardigheid of de internationale verdragen ter bescherming van migrerende werknemers hebben geratificeerd en ten uitvoer gelegd, en wijst met klem op de noodzaak zowel in de lidstaten en de toetredende landen als op Europees niveau onverwijld alle ter zake dienende maatregelen te nemen;
 2. acht het onontbeerlijk dat de Commissie en de Raad het voortouw nemen om gerichte activiteiten te ontplooiën om de verklaring van Brussel zowel op Europees niveau, als internationaal ten uitvoer te leggen, verzoekt de Commissie jaarlijks over de bereikte voortgang verslag uit te brengen;
 3. beklemtoont de noodzaak van een aanpak die uitgaat van de mensenrechten en ervoor zorgt dat maatregelen op het terrein van mensenhandel en prostitutie gericht zijn op de bescherming van de mensenrechten en geen situaties scheppen of in stand houden die leiden tot of bijdragen aan mensenhandel of daarmee verbonden misbruik, veroordeelt beleid of praktijk die de toch al kwetsbare positie van personen die in de prostitutie werken verder ondermijnen of in gevaar brengen en veroordeelt beleid en praktijk die de stigmatisering of marginalisering van deze groepen versterken;
 4. dringt er met klem bij de Commissie op aan een aanpassing te overwegen van de huidige richtlijnen teneinde de Europese burger beter te beschermen tegen ongeveerd materiaal;
 5. verzoekt de Commissie ten spoedigste nieuwe wettelijke instrumenten voor te leggen die een

ieder beschermen tegen ongevraagde elektronische boodschappen van welke aard dan ook en samen met de desbetreffende industrie de nodige technische maatregelen uit te werken;

6. vindt het verontrustend en is ernstig verontrust over het feit dat de ongewenste reclame in het Europese net (junkmail of spam) toeneemt; stelt vast dat dit thans een manier is geworden om pornografie te verspreiden en prostitutie te bevorderen en dat het in veel gevallen het op de markt brengen en de verkoop betreft van producten en diensten die verband houden met seks; verzoekt de Commissie derhalve de huidige wetgeving terzake te bezien en wetgeving voor te stellen ter bestrijding van met name kinderpornografie en kinderprostitutie op Internet; dringt er bij de lidstaten op aan te streven naar de invoering van vrijwillige gedragscodes voor het op de markt brengen en verkopen van producten op Internet;
7. is van mening dat het, gezien de actieve betrokkenheid van de seksindustrie op de Europese markten en de omvangrijke omzetten die in sommige gevallen worden verwezenlijkt, verboden moet worden geacht dat eenheden die winst maken door het aanbieden van seksuele diensten in lidstaten van de EU aan de beurs genoteerd staan; verzoekt de Commissie erop toe te zien dat dit verbod wordt gehandhaafd en actief ten uitvoer gelegd;
8. verzoekt de Commissie in samenspraak met de lidstaten een systeem uit te werken waarbij de winsten van illegale activiteiten in het kader van mensenhandel en gedwongen prostitutie niet in de legale economie worden ingezet en legt de nadruk op scherpere maatregelen tegen het witwassen van illegaal verkregen geld, en stelt in dit verband vast dat een aantal nieuwe lidstaten nog geen afdoende maatregelen hebben genomen om hiervoor te zorgen;
9. is zich bewust van de grote ideologische en conceptuele verschillen die bestaan in het debat over prostitutie en dringt erop aan dat de verschillende opinies vertegenwoordigd zijn; is van mening dat met name de visie van de betrokken vrouwen zelf vertegenwoordigd moet zijn binnen het debat; is verder van mening dat bij het verlenen van subsidies aan NGO's en bij het samenstellen van deskundigengroepen ter bevordering van de kwaliteit van het debat, erop toegezien moet worden dat het werk van NGO's en deskundigengroepen zo transparant mogelijk verloopt;
10. beklemtoont het belang van het pluridisciplinaire karakter en het pluralisme van de door de Unie gefinancierde NGO's en van de leden van de deskundigengroepen die zijn opgericht om de Europese Commissie te steunen bij het waarborgen van de kwaliteit van de discussies en van de voorstellen van de Europese instellingen;
11. verzoekt de Commissie de nodige kredieten vrij te maken ter bestrijding van mensenhandel, seksuele uitbuiting en voor de internationale samenwerking van politie, juridische diensten en grensoverschrijdende activiteiten van NGO's;
12. wijst erop dat het van belang is dat de groep deskundigen inzake illegale handel¹ zich voornamelijk richt op de IOM-verklaring van Brussel (2002) waarbij mensenrechten voorop staan en zowel aandacht wordt besteed aan preventie, opsporing en vervolging, als aan opvang en hulpverlening aan het slachtoffer, en zich baseert op de beginselen en richtsnoeren inzake mensenrechten en mensenhandel, zoals uitgewerkt door de VN-Hoge Commissaris voor Mensenrechten (2002);
13. onderstreept dat wetgeving en beleid inzake gelijkheid van kansen op nationaal en Europees niveau, de maatschappelijke en juridische positie van vrouwen en kinderen moeten

¹ http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/crime/trafficking/fsj_crime_human_trafficking_en.htm.

beschermen en versterken;

14. is van mening dat er op EU niveau permanent onderzoek moet worden verricht naar de omvang van mensenhandel en de seksuele uitbuiting die daar mee gepaard gaat en de winsten die gemaakt worden om te bepalen welke de meest geschikte maatregelen zijn om deze illegale praktijken te bestrijden en afdoende bescherming te bieden aan (potentiële) slachtoffers en daders te vervolgen;
15. verwijst naar zijn resolutie over de follow-up van het Actieplatform van Beijing;
16. verzoekt de lidstaten er, in het kader van de bestrijding van mensenhandel en seksuele uitbuiting op toe te zien dat alle kinderen en jonge burgers recht hebben op neutrale, godsdienstvrije begeleiding en onderricht inzake hun eigen proces op weg naar biologische en emotionele seksuele rijpheid om de onwetendheid te voorkomen die aanleiding is tot schending van het recht het eigen lichaam en de onschendbaarheid daarvan te verdedigen;
17. verzoekt de lidstaten ethische codes in te voeren die het gebruik van advertenties tegengaan die met name illegale en/of gedwongen prostitutie bevorderen;
18. veroordeelt seksistische reclame en verzoekt de lidstaten een code in te voeren ter voorkoming van deze verschijnselen, en spoort consumentenorganisaties aan om met informatie over desbetreffende bedrijven het gedrag van de consument te beïnvloeden;
19. dringt er bij de Europese Commissie op aan zo spoedig mogelijk met voorstellen te komen voor een richtlijn over gelijke behandeling van mannen en vrouwen in de media, de reclame en de opvoeding, zoals oorspronkelijk gepland in de ontwerprichtlijn inzake het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen;
20. wijst op de rampzalige gevolgen die het sekstoerisme in de landen waar het voorkomt met zich meebrengt voor met name kinderen en jonge meisjes en verzoekt de Commissie en de lidstaten actief te streven naar bestrijding van het sekstoerisme, met name sekstoerisme met kinderen door aan te dringen op preventieve maatregelen zoals voorlichtingscampagnes in samenwerking met de bedrijfstak toerisme in de EU en organisaties die werkzaam zijn in landen waar de seksindustrie veel voorkomt financieel te steunen;
21. verzet zich krachtig tegen het aanbieden van ongewenste seksuele diensten en pornografische afbeeldingen in hotels, en verzoekt de Commissie in overleg met de betrokken sector tot een gedragscode dienaangaande te komen;
22. stelt vast dat de sector elektronische communicatie groeit evenals de mogelijkheden die hierdoor worden geboden voor niet-gewenste inhoud, pornografische reclame, met name ten nadele van kinderen, en de bevordering van prostitutie; stelt met tevredenheid vast dat steeds meer bedrijven maatregelen nemen met het oog op ontwikkeling van een gedragscode voor de mobiele-communicatieindustrie ter voorkoming van ongewenste inhoud; is van mening dat in het kader van de aanstaande herziening van de EU-wetgeving terzake maatregelen moeten worden genomen om gedragscodes op te stellen in verband met het gebruik van dergelijke technologieën om te waarborgen dat het individu steeds het recht en de gelegenheid heeft zich tegen alles dat ongewenst is te beschermen;
23. moedigt de Commissie en de lidstaten aan betere en doelmatiger methoden te zoeken om een overzicht te krijgen van wat er op Internet wordt aangeboden, om in staat te zijn illegale praktijken te voorkomen zoals verspreiding en verkoop van kinderpornografie; wijst met

nadruk op het belang van samenwerking tussen EU en derde landen om illegale activiteiten op Internet doelmatig te bestrijden, daar Internet een mondiaal communicatiemiddel is;

24. stelt eveneens vast dat reclame voor pornografie en prostitutie steeds meer voorkomt en verzoekt de Commissie en de lidstaten betere en meer doelmatige methoden te vinden om het aanbod op Internet te kunnen overzien en om illegale activiteiten bij voorbeeld verspreiding en verkoop van kinderpornografie te kunnen voorkomen; wijst, met het oog op doelmatige bestrijding van illegale activiteiten op Internet, met nadruk op het belang van samenwerking tussen de EU en derde landen aangezien Internet een mondiaal communicatiemiddel is;
25. erkent dat de positie en de leefomstandigheden van personen die in de seksindustrie werkzaam zijn, ver uiteen kunnen lopen en dat derhalve divers beleid moet worden ontwikkeld, naargelang de situatie en de behoefte van de verschillende groepen;
26. beklemtoont het belang van programma's ter bestrijding van de armoede en de toenemende marginalisering in de Europese Unie en in alle landen van herkomst, als instrument ter voorkoming van seksuele uitbuiting van personen;
27. dringt aan op hulpprogramma's en hulpdiensten ten behoeve van werknemers in de seksindustrie op de terreinen van lichamelijke en geestelijke gezondheid, sociale problemen, onderwijs en beroepsopleiding;
28. beklemtoont dat maatregelen gericht moeten zijn op bewustwording van de betrokken vrouwen en dat EU-initiatieven op het gebied van de mensenhandel die de marginalisatie van vrouwen in de prostitutie versterken en met name van migranten door hen in de illegaliteit te drijven moeten worden betreurd;
29. verzoekt zichzelf om zo spoedig mogelijk zijn goedkeuring te hechten aan het kaderbesluit 2004/68/JBZ van de Raad van 22 december 2003 ter bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie;
30. dringt erop aan dat bestrijding van mensenhandel en gedwongen prostitutie centraal staat in een actieve en doelmatige campagne die in het kader van de bestaande EU-programma's op dit gebied door de Commissie en de lidstaten op gang moet worden gebracht met volledige steun van het Europees Parlement en alle andere Europese instellingen, ieder in de sector waarvoor zij verantwoordelijk is;
31. dringt erop aan dat er een Europees programma wordt opgezet om klanten bewust te maken van het feit dat een groot aantal van diegenen die werkzaam zijn in de prostitutie daartoe gedwongen zijn en in erbarmelijke en mensonterende omstandigheden leven, waarbij zij zich bewust worden van hun rol als klant en geïnformeerd worden op welke wijze zij kunnen meewerken om dit probleem te bestrijden;
32. wijst erop dat gelet op artikel 161 van zijn Reglement de voor de aan deze resolutie toegevoegde toelichting uitsluitend de rapporteur verantwoordelijk is en daarin niet de mening van de verantwoordelijke commissie wordt weergegeven;
33. stelt vast dat de participatie van de betrokken groepen en de aandacht voor hun opvattingen tijdens discussies over hun situatie sleutelementen zijn van een aanpak die uitgaat van de mensenrechten;
34. is van mening dat de lidstaten grensoverschrijdend moeten samenwerken om de

grensoverschrijdende problemen te bestrijden die verband houden met de seksindustrie, bij voorbeeld de handel in vrouwen en kinderen die in Europa plaatsvindt met het oog op exploitatie in de seksindustrie; acht het van belang dat er gezamenlijke doelmatige oplossingen worden gevonden om te voorkomen dat via Internet illegale seksuele diensten en producten op de markt worden gebracht en verkocht;

35. dringt erop aan dat lidstaten de positie van slachtoffers van mensenhandel en prostitutie verbeteren en ervoor zorgen dat zij toegang hebben tot hulp en opvang, en, indien zij niet meer terug kunnen keren naar hun land van herkomst, een verblijfsvergunning op humanitaire gronden verkrijgen, ongeacht of zij bereid en in staat zijn aangifte te doen en op te treden als getuige;
36. beveelt de lidstaten aan om nationale rapporteurs Mensenhandel aan te stellen en hun werkzaamheden te steunen; de informatie die deze rapporteurs verzamelen op EU-niveau te bundelen en de uitwisseling van informatie en optimale werkmethoden te stimuleren;
37. verzoekt de Commissie in 2006 verslag uit te brengen over de implementatie van deze resolutie;
40. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de lidstaten, de VN en de Raad van Europa.

TOELICHTING

In het jaar 600 vóór Christus voerde Solon in Athene wetten in "ter bescherming van staat en familie". Aan de vrije man werd vóór en tijdens het huwelijk volledige seksuele vrijheid verleend, terwijl de Atheense vrouw dwingend verplicht was tot kuisheid en tijdens haar huwelijk absoluut trouw diende te zijn aan haar echtgenoot. Er werd een speciale politie opgericht om toe te zien op de naleving hiervan. Voor de prostitutie werden vrouwelijke slaven, krijgsgevangenen of gekochte vrouwen zonder familie, alsook vrouwen uit andere staten ingezet. Zij werden ingedeeld in verschillende klassen, gecontroleerd door specifieke opzichters en hun inkomsten werden belast. Prostitutie werd als een beroep gezien.

Maar prostitutie kan nooit worden teruggebracht tot een beroepskeuze. Het betreft de maatschappelijke macht van de man en de beheersing van de seksualiteit van de vrouw.

Deze macht en beheersing zijn in de loop der millennia veranderd, maar nooit fundamenteel. Tegen deze achtergrond kunnen wij het debat volgen dat momenteel in de EU wordt gevoerd over de handel in seksslavinnen en een steeds agressievere marketing van het lichaam van de vrouw in pornografie en reclame.

Er zijn diverse maatregelen genomen, en er is een begin gemaakt met de tenuitvoerlegging, om vrouwen te waarschuwen en beschermen, maar krachtige maatregelen aan de vraagkant hebben tot dusverre nauwelijks het licht gezien. Uw rapporteur is ervan overtuigd dat er, tenzij dit gebeurt, geen positieve veranderingen teweeg kunnen worden gebracht en via dit verslag wil zij de aandacht vestigen op een actief deel van de vraagzijde, namelijk de seksindustrie. Ook de man die als klant/consument zorgt voor de vraag is verantwoordelijk.

Definitie van seksindustrie: activiteit in het kader waarvan in georganiseerde vorm seksuele diensten worden aangeboden en/of verkocht terwijl winst wordt gemaakt op de seksuele uitbuiting van mensen - kinderen, vrouwen en mannen¹.

Van deze uitbuiting maakt de georganiseerde prostitutie deel uit - bij voorbeeld escortdiensten, callgirls, bordelen, straatprostitutie, internetprostitutie, massagesalons, stripclubs, telefoonseks, huwelijksbemiddeling, sekstoerisme, pornografie, beurzen van erotische producten.

Als voornaamste actor op de seksmarkt ontvangt de verkoper (de vrouw) de meeste aandacht, terwijl de koper (de man) in het algemeen volstrekt anoniem is. De seksmarkt kent eveneens profiteurs,

- personen die contactruimten ter beschikking stellen, waar de rechtstreekse partners van de sekshandel elkaar kunnen ontmoeten en onderhandelen,
- plaatsen ter beschikking stellen waar gemeenschap kan plaatsvinden,
- voor de partners in de sekshandel advertentieruimte ter beschikking in kranten, tijdschriften en andere drukwerken,
- de partners in de sekshandel vervoeren,
- aan prostituees illegale drugs en alcohol verkopen en er daardoor toe bijdragen dat deze in de prostitutie blijven,
- anderszins zorgen voor contacten tussen de partners in de sekshandel,
- kranten, tijdschriften, boeken en films produceren, verspreiden, verkopen en aanprijzen waarin denkbeelden en voorstellingen gedijen die rechtstreeks bevorderlijk kunnen zijn voor de sekshandel, zoals souteneurs, eigenaars van seksclubs, hotels en restaurants, uitgevers van

¹ Voornaamste bron: D Hughes, Rhode Island University

kranten, eigenaars van contactclubs, vervoerders, slavenhandelaars, clandestiene verkopers van alcohol en drugs, en de seksindustrie¹.

Hier kunnen nog bij worden gerekend portaal-eigenaars, eigenaars van sekspagina's, de bedrijfstak pornografie, escortbedrijven, op het net actieve souteneurs, actoren in de sector goederen en diensten, organisaties met economische belangen².

Globalisering van de economie houdt in dat ook de handel in seksslaven en de seksindustrie worden geglobaliseerd. Naar schatting wordt in de illegale seksindustrie per jaar meer omgezet dan alle militaire begrotingen ter wereld bij elkaar (5 tot 7 miljard \$). De VN becijferen dat ieder jaar ongeveer 4 miljoen personen, voornamelijk meisjes en vrouwen, in en tussen landen worden vervoerd om seksueel te worden uitgebuit.

De afgelopen jaren heeft een aantal lidstaten van de EU bakzeil gehaald en zich, in plaats van deze uitbuiting van mensen te bestrijden, neergelegd bij de actuele situatie en er via legalisering en reglementering van de prostitutie toe bijgedragen dat een activiteit die vroeger misdadig was deel is gaan vormen van de legale economie. **Op deze manier zijn de lidstaten deel van de seksindustrie geworden**, een profiteur op de markt erbij.

Een groot aantal besluitvormers denkt dat de stigmatisering van uitgebuite personen ten gevolge hiervan zal afnemen, dat prostitutie en seksuele uitbuiting op deze manier worden teruggedrongen, maar alles wijst op het tegendeel. Zodra een bepaald soort uitbuiting legaal en algemeen aanvaard wordt, grijpt het verschijnsel om zich heen en neemt ook de omvang van de illegale activiteit toe. Het enige dat via legalisering en reglementering tot stand kan worden gebracht is dat de algemene maatschappelijke aanvaarding van seksuele uitbuiting toeneemt.

In 1996 werd erop gewezen dat ieder jaar ongeveer 500.000 personen illegaal de lidstaten van de EU werden binnengebracht. Het grootste deel, tegen de 90%, wordt ingevoerd om seksueel te worden uitgebuit. De EU heeft momenteel twee kaderwetten ter bestrijding van de mensenhandel in behandeling. Uit hoofde van de eerste wordt de hele handelsketen gecriminaliseerd - naast de klant - en overeenkomstig de tweede wordt aan het slachtoffer van het misdrijf de mogelijkheid geboden een voorlopige verblijfsvergunning te verkrijgen, aangezien en zo lang het ermee instemt te getuigen tegen de daders.

In een aanvullend protocol bij het Verdrag inzake internationale misdaad heeft de VN de mogelijkheid geopend via nationale wetgeving op internationaal niveau samen te werken³.

Pornografie is afkomstig van het Griekse "porno" en "graphos", "vrouwelijke gevangene", "schrijven over" of "beschrijving van". Tegenwoordig wordt de term veelal gebruikt als beschrijving van het "liefdesleven van de mens" in woord en beeld⁴.

De productie van pornografie is tegenwoordig een bedrijfstak waarin vele miljarden omgaan en die over de hele wereld in een groot aantal verschillende vormen wordt aangetroffen. Een bekend feit is dat dit deel van de industrie een van de meest stimulerende krachten is geweest achter de ontwikkeling van internet, wegens de eisen die de pornoconsument stelt aan discretie en aan veiligheid ten aanzien van de betaling van materiaal. De meest gebruikte zoekwoorden houden

¹ SA Månsson, Universiteit van Gotenburg

² Peter Söderlind, RFSU, 2003

³ http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_eng.pdf

⁴ C Heuman, Universiteit van Lund, mei 1999.

verband met seks en pornografie.

Porno is veelal seksistisch, de rol van man en vrouw is stereotiep en de benadering van de seksuele beleving van mannen en vrouwen is conservatief, om niet te zeggen regelrecht verkeerd. Gebruikelijk is eveneens etnische vernedering en soms ronduit racistische inhoud. De combinatie van macht en onderdrukking enerzijds en seksualiteit anderzijds is een doelmatige manier om ons eraan te herinneren wie de macht heeft.

70% van de 252 miljoen £ die de Europese internetgebruikers in 2001 op het net uitgaven gingen naar diverse pornosites¹.

Op Internet treft men zowel gratis als tegen betaling beelden en films aan. De pornoproducenten vervaardigen alles, van gewone films en tijdschriften tot dvd-films en cd-rom's waarop de klant zelf kan bepalen hoe de actie verloopt. Op het net kan men zich als surfer volstrekt anoniem voelen en doen alsof men iemand anders is. Daarom bezoeken velen die belangstelling hebben voor pedofilie bepaalde chatrooms voor kinderen en jongeren, om vervolgens persoonlijk contact op te nemen. Hier bevindt zich eveneens de "arbeidsbemiddeling".

Internet is eveneens bij uitstek het kanaal voor beelden waarvan de verspreiding in de meeste landen verboden is. De beschikbaarheid van "kinky sex" is exponentieel gestegen, met name pornografie waarmee geweld gemoeid is

- fistfucking
- afbeeldingen van foltering (vastgebonden personen worden met zwepen geslagen en op diverse manieren gemarteld)
- verkrachtingen (naar verluidt vaak echt)
- kinderporno (diverse vormen van seksueel geweld ten aanzien van kinderen)
- necrofilie en bestialiteit (afbeeldingen van lijken in een seksueel kader)
- moord en het in stukken snijden van lichamen (in een seksueel kader)
- ongevallen in verband met oorlogen (aangeboden op sekssites)
- pornografie met dieren (afbeeldingen van seksuele handelingen tussen mens en dier)
- uitwerpselen (beelden van ontlasting en urine in een seksueel kader)
- foetussen (beelden van beschadigde en dode foetussen die in een seksueel kader worden voorgesteld)².

Om pornografie te "mainstreamen" bestaan er nieuwe sites, waar porno wordt voorgesteld als iets intelligents en leuks voor goed opgeleide en trendgevoelige mannen.

De voormalige homepages van de gemeente Stockholm³ en een van de voorlichtingskantoren van de EU⁴ zijn twee voorbeelden van door pornografiebedrijven overgenomen domeinnamen. In plaats dat men de informatie vindt die men zoekt, komt men terecht in de wereld van de pornografie.

Via e-mail worden wij overstelpt met "spam" die advertenties voor prostitutie en pornografie bevat, hetgeen -zo blijkt- voor bedrijven een aanzienlijk productieverlies oplevert.

In de pornografieindustrie werkzame bedrijven proberen thans ook een marktaandeel te

¹ SA Månsson, e.a., 2001

² RT Bjornbeck & tA Ejven, norska polishögskolan 97/98

³ www.stockholm.com

⁴ www.eicwallons.com

veroveren door hun producten via het mobiele-telefoonnet aan de man te brengen. 3G is een nieuwe technologie die het mogelijk maakt via de mobiele telefoon beeldmateriaal te zenden en te ontvangen. Voor tal van exploitanten van mobiele telefoonnetten zijn het 3G-netwerk en de vergunningen hiervoor echter een kostbare aangelegenheid geweest en daarom probeert de meerderheid van de Europese exploitanten de activiteiten thans te financieren door pornografisch materiaal ter verkoop aan te bieden via afspraken tussen pornoproducenten en aanbieders van mobiele-telefoonnetten. Een voorbeeld is het Britse Vodafone, de op één na grootste aanbieder van mobiele telefoonnetten ter wereld, die met ingang van eind 2003 porno aanbiedt. Andere zijn Hutchinson 3G (beter bekend als 3) Virgin en One World Telecom. Pornoproducenten zijn Private Media Group, Playboy, Mayfair, Escort, MenOnly, Club International en Mens World. Volgens ramingen van het analysebedrijf Visiongain bedraagt de omzet in 2006 4 miljard \$. De distributeurs van porno gaan ervan uit dat impulsaankopen door de mobiliteit worden aangewakkerd¹.

Private Media Group Inq (Zweeds) en Beate Uhse AG (Duits) zijn twee grote pornobedrijven die zijn doorgedrongen tot de Nasdaq-index resp. de beurs van Frankfurt. Beate Uhse is grotendeels in het bezit van Consipio Holding, die eveneens kredieten heeft verstrekt aan Private Media. Consipio Holding is eigendom van Gerard Cok, volgens Nederlandse media een van de rijkste zakenlieden van Nederland, voortgekomen uit de onroerend-goedsector en voorheen nationaal pornoproducent.

The Daily Planet, een in Melbourne gevestigd bordeel staat genoteerd aan de Australische beurs en ontving in 1991 de "Victorian Tourism Award".

Volgens een Noors onderzoek uit 2001 zijn 2 tot 3.000 vrouwen in Noorwegen actief in de telefoonseksindustrie. Deze activiteiten staan onder leiding van de persoon die verantwoordelijk is voor "Sexhibition", de verkooptentoonstelling van de bedrijfstak porno. De markt voor telefoonseks in Noorwegen heeft een omzet van ongeveer 200 miljoen Noorse kroon per jaar.

Het is veeleer regel dan uitzondering dat hotels in de lidstaten van de EU de mogelijkheid bieden tegen betaling pornografische films te bekijken op de TV. Betaalkanalen die gericht zijn op de TV thuis gaan op soortgelijke wijze te werk. Het is mogelijk een "gezinspakket" te bestellen dat o.m. porno bevat. Naar verluidt om de kinderen te beschermen is het in het algemeen mogelijk aangeboden programma's te vergrendelen.

TV-ondernemingen maken gebruik van de uiteenlopende nationale wetgevingen, die zij tegen elkaar uitspelen. Porno wordt meestal laat in de avond of 's nachts uitgezonden.

Bij soft-porno is het meestal zo dat een persoon op zinnelijke of erotische wijze poseert, en er wordt gebruik gemaakt van seksuele codes en associaties. Dit beeld komt in de **reclame** vaak voor en is algemeen aanvaard. Dit houdt in dat de consumptie wordt geseksualiseerd, terwijl de hardere pornografie betekent dat seksualiteit wordt geconsumeerd. Het feit dat het publiek door de media wordt ingeschaald als in eerste instantie seksuele wezens wordt steeds belangrijker voor de inhoud en de oriëntatie daarvan op de consument. Via erotische prikkels worden beelden van vrouwen zowel gebruikt om de krant als goederen aan andere vrouwen te verkopen².

TV-ondernemingen zenden door hen geproduceerde programma's uit die aan pornografie grenzen en prostitutie in een gunstig daglicht plaatsen, en die in sommige gevallen rechtstreeks door pornografieproducenten zijn vervaardigd. Hierdoor neemt de legitimiteit van pornografie

¹ <http://media.guardian.co.uk/newmedia/story/0,7496,767438,00.html>, 031112.

² Referaat, conferentie "Seksmarkt in Scandinavië", Oslo 2003.

uiteraard toe, zij ontwikkelt zich tot "amusement".

In het algemeen beginnen jongeren waarschijnlijk als zij ongeveer twaalf jaar zijn hun eigen seksualiteit en die van hun omgeving te onderzoeken. Het is voor jonge mensen en hun ouders moeilijk op natuurlijke wijze in gesprek te komen over seks en huwelijk, en hetzelfde geldt voor de seksuele voorlichting op scholen, die daarom vanuit een biologische invalshoek wordt benaderd. Opgroeïende jonge mensen worden, als ze op zoek zijn naar hun seksualiteit, overgeleverd aan de commercie. Evenals reclame bedoeld is om de omgeving te beïnvloeden, heeft het aanbod van de seksindustrie gevolgen voor jongeren en volwassenen.

De EU beschikt over een aantal programma's in het kader waarvan NGO's en andere actoren kredieten kunnen aanvragen om bepaald gedrag in de samenleving te bevorderen of te bestrijden. Tijdens een onderzoek van de HIV/AIDS-programma's is gebleken dat organisaties die aan deze programma deelnamen en hieruit aanzienlijke bedragen betrokken, deze kredieten grotendeels hebben ingezet om actief te trachten de prostitutie in en buiten de lidstaten te legaliseren en te onderwerpen aan regelgeving¹.

Uit gesprekken met ambtenaren van de Commissie blijkt dat in verband met de samenstelling van groepen van deskundigen e.d. niet de achtergrond en policy van organisaties worden gecontroleerd. Evenmin wordt medegedeeld welke organisaties vertegenwoordigd worden, hetgeen verbazend is. Het is, als men bedenkt hoe de georganiseerde misdaad te werk gaat, dus mogelijk dat de Commissie die het initiatief neemt tot gemeenschappelijke wetgeving, zich laat adviseren door vertegenwoordigers van misdadige organisaties!

In 1998 is in Zweden, waar de wetgevende vergadering voor 43% uit vrouwen bestaat, een pakket wetten aangenomen dat werd bestempeld als "bescherming van vrouwen". Dit omvat de criminalisering/ versterking van voorheen als strafbare feiten gecategoriseerde handelingen zoals

- vrouwenmishandeling
- verkrachting
- verminking van geslachtsdelen
- ongewenste intimiteiten
- koop van seksuele diensten of poging daartoe.

Via deze wetgeving worden vrouwen die zich prostitueren voor het eerst gelijk gesteld aan "andere vrouwen". Een duizendjarige traditie is - hopelijk - doorbroken.

¹ Rapport-Wennberg, 2002